- документация за контрол и процедури;
- изисквания за периодична оценка на оперативните рискове и адекватността на контролите и процедурите за справяне с идентифицираните рискове;
- изисквания за докладване на оперативни загуби и предложените коригиращи действия;
- развитие на аварийни планове;
- обучение и професионално развитие;
- етични и бизнес стандарти;
- намаляване на риска, включително застраховка, когато това е ефективно.

Отговорности на ръководството

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството към края на годината, финансовото му представяне и паричните му потоци.

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на годишния финансов отчет към 31 декември 2017 г. и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки.

Ръководството също потвърждава, че се е придържало към действащите счетоводни стандарти, като финансовият отчет е изготвен на принципа на действащото дружество.

Ръководството носи отговорност за правилното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягване и разкриване на евентуални злоупотреби и други нередности.

Ръководството също потвърждава, че при изготвянето на настоящия доклад за дейността е представило вярно и честно развитието и резултатите от дейността на предприятието за изминалия период, както и неговото състояние и основните рискове, пред които е изправено.

_____

Славейка Тодорова Манахилова

Председател:

ТПК „Бутилираща компания Хисар"

гр. София

Март, 2018г.

ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Наименование на дружеството: ***ТПК „Бутилираща компания Хисар"***

Управителен съвет:

1. ***Славейка Тодорова Манахилова – председател***
2. ***Румяна Георгиева Консулова – член***
3. ***Нели Русева Корудова – член***

Контролен съвет:

1. ***Жечко Георгиев Иванов – председател***
2. ***Пенка Маринова Гайтанска – член***
3. ***Даниела Петрова Авджиева – член***

Председател: Славейка Тодорова Манахилова
Съставител: Мария Неделева Манджукова
Юристи: адвокат Илиян Шопов
Държава на регистрация на дружеството: Р България
Седалище и адрес на регистрация: гр. София, бул. Черни връх 46
Място на извършване на стопанска дейност: гр. Хисаря, ул."Гео Милев" №2
Обслужващи банки: Банка ОББ АД кл. Хисаря и
Банка ДСК ЕАД кл. Хисаря

Финансовият отчет е самостоятелен отчет на кооперацията.

Предмет на дейност и основна дейност на кооперацията:

Производство и търговия в страната и чужбина с безалкохолни напитки и минерални води, алкохолни напитки и продукти на хранителната промишленост и всички видове суровини и материални опаковки, машини и съоръжения за тях, производство и реализация на стоки и услуги, комисионна и спедиторска дейност, търговско представителство и посредничество, инженерингова, лизингова и консултантска дейност, сделки с интелектуална и индустриална собственост, специфични външнотърговски операции и всякаква друга дейност незабранена от закона.

Дата на финансовия отчет: 31.12.2017 г.

Текущ период: **годината започваща на 01. 01. 2017 г. и завършваща на 31. 12. 2017 г.**

Предходен период: **годината започваща на 01. 01. 2016 г. и завършваща на 31. 12. 2016 г.**

Дата на одобрение за публикуване: 25.03.2018 г.

Орган одобрил отчета за публикуване: Управителен съвет на кооперацията, чрез решение вписано в протокол от дата 25.03.2018 г.

Структура на капитала

ТПК „Бутилираща компания Хисар" е кооперация, съгласно Закона за кооперациите и е регистрирана в Търговския регистър при Агенция по вписванията под ЕИК 000431770 .

Член кооператор	31.12.2017 г.				31.12.2016 г.		
	Брой дялове	Стойност	Платени	% Дял	Брой дялове	Стойност	Платени
Димитър Винков Консулов	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Нели Русева Корудова	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Жечко Георгиев Иванов	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Даниела Петрова Авджиева	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Славейка Тодорова Манахилова	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Румяна Георгиева Консулова	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Пенка Маринова Гайтанска	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Надко Стайков Манахилов	1 бр.	1	1		1 бр.	1	1
Общо:		**8**	**8**			**8**	**8**

II. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ И ПРИЛОЖЕНИ СЪЩЕСТВЕНИ СЧЕТОВОДНИ ПОЛИТИКИ

Финансовият отчет е изготвен съгласно изискванията на българското счетоводно законодателство в националната валута на Република България – български лев.
От 1 януари 1999 година българският лев е с фиксиран курс към еврото: 1. 95583 лева за 1 евро.

Точността на сумите представени във финансовия отчет е хиляди български лева.

Настоящият финансов отчет е изготвен в съответствие с изискванията на Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), приети от Комисията на Европейския съюз. Финансовият отчет е изготвен и в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансова отчетност, публикувани от Международния съвет по счетоводни стандарти. Всички Международни стандарти за финансови отчети са публикувани от Международния съвет по счетоводни стандарти, в сила за периода на изготвяне на тези и финансови отчети, са приети от Европейския съюз чрез процедура за одобрение, установена от Комисията на Европейския съюз.

Финансовите отчети са изготвени на принципа на действащо предприятие, което предполага, че Дружеството ще продължи дейността си в обозримо бъдеще.

Изготвянето на финансовите отчети в съответствие с МСФО, изисква употребата на счетоводни приблизителни оценки. Когато е прилагало счетоводната политика, ръководството се е основавало на собствената си преценка. Елементите на финансовите отчети, чието представяне включва по-

висока степен на преценка или субективност, както и тези елементи, за които предположенията и оценките имат значително влияние върху финансовите отчети като цяло, са отделно оповестени.
При прилагане счетоводна политика със задна дата, при преизчисляване на статии (грешки) със задна дата или когато се прекласифицират статии във финансовите отчети, се представят три отчета за финансово състояние и два от всички други отчети, и свързаните с тях пояснителни приложения.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СТОПАНСКАТА СРЕДА

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на Дружеството, за периода 2016 – 2017 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2017	Към дата	Източник	2016
БВП производствен метод в млн. лв.*	98 631	Q4	НСИ	94 130
Реален растеж на БВП*	3,50%	Q4	НСИ	3,40%
Инфлация в края на годината*	2,80%	дек.17	НСИ	0,10%
Среден валутен курс на щатския долар	1,73545	31.12.2017	БНБ	1,76804
Валутен курс на щатския долар	1,63081	29.12.2017	БНБ	1,85545
Безработица в края на годината*	5,60%	Q4	НСИ	7,60%
Основен лихвен процент в края на годината	0,00%	31.12.2017	БНБ	0,00%

**Данните за 2017г. са предварителни, Източници НСИ, БНБ - публикации 2017 и 2018г.*

ИЗЯВЛЕНИЕ ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Комисията на Европейския съюз, в сила на 01 януари 2017г.

ПРИЛОЖЕНИ СЪЩЕСТВЕНИ СЧЕТОВОДНИ ПОЛИТИКИ

Този годишен финансов отчет е изготвен, спазвайки принципа на действащо предприятие в съответствие със Международните Стандарти за Финансово Отчитане, издадени от Съвета за Международния Счетоводни Стандарти (СМСС) и всички разяснения издадени от Комитета за Разяснения на МСФО, в сила на и от 1 януари 2017 г. и които са приети от Комисията на европейския съюз.

Финансовият отчет е изготвен на база конвенцията за историческата цена, освен, ако не е посочено друго в счетоводните политики по-долу (например някои финансови инструменти, които са оценени по справедлива стойност). Историческата цена се основава на справедливата стойност на престацията, дадена в замяна на активи.
Годишният финансов отчет включва отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, отчет за финансовото състояние, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци, както и пояснителни приложения. Приходи и разходи, с изключение на компоненти на друг всеобхватен доход, се признават в отчета за печалбата или загубата. Друг всеобхватен доход се признава в отчета за всеобхватния доход и включва елементи на приходи и разходи (включително корекции от прекласификация), които не са признати в отчета за печалбата или загубата, както изисква или както е разрешено от МСФО. Корекции от прекласификация са сумите, прекласифицирани в печалба или загуба в отчета за печалбата или загубата за текущия период, които са били признати в друг всеобхватен доход през текущия и предходни периоди. Транзакции със собствениците на Дружеството в качеството им на собственици се признават в отчета за промените в собствения капитал.
Дружеството избира да представи един отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход. Разделите се представят заедно, като този за печалбата или загубата е първи, следван непосредствено от раздела за другия всеобхватен доход.

Дружеството избира да представя отчета си за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, като при класификацията използва метода „същност на разходите".

Форматът на отчета за финансовото състояние е базиран на разграничението текущ/нетекущ.

За изготвянето на този финансов отчет, следните нови, ревизирани или изменени Стандарти са задължителни за прилагане за първи път за финансовата година, започваща на 1 януари 2017 г.:

• Изменение в МСС 7 *Отчет за паричните потоци* – Инициатива по оповестяване, (издаден през декември 2014г., приети от ЕС) – Изменението е в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2017г. Изменението изисква детайлно равнение на началните и крайните салда на всички позиции, включени като потоци от финансова дейност в отчета за паричните потоци. Изискват се допълнителни оповестявания за промените във финансовите пасиви във връзка с: промени от финансова дейност, промени от получаване и загуба на контрол над дъщерни дружества, ефекти от курсови разлики, промени в справедливи стойности и други промени. Цели се ползвателите на финансовите отчети да могат да подобрят разбирането си за ликвидността и финансовите операции на дружеството и да оценяват промените в пасивите, произтичащи от финансираща дейност, което включва както промените, произлизащи от парични потоци, така и тези, произлизащи от непарични промени.

• Изменение в МСС 12 Данъци върху дохода, (издадено през май 2014г., приети от ЕС) – Изменението се отнася за признаване на отсрочен данъчен актив за нереализирани загуби. Изменението е в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2017г. Ограниченото изменение е свързано с разяснение относно отчитането на отсрочените данъчни активи, които възникват при преоценка на дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност. С промяната се уточнява следното: 1) нереализираните загуби на дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност и за данъчни цели – по цена на придобиване, води до възникване на намаляеми временни разлики, 2) предположенията за бъдещи данъчни печалби не следва да включват ефектите от намаления в резултат на намаляеми временни разлики, 3) ако според данъчното законодателство има ограничения за усвояване на данъчни печалби, прегледа и оценката на отсрочените данъчни активи трябва да бъде направена в комбинация с останалите отсрочени данъчни активи от същия вид, 4) намаленията за данъчни цели, в резултат от обратното проявление на отсрочени данъчни активи, се изключват от прогнозата на бъдещите данъчни печалби, използвани за оценка на възстановимостта на тези активи.

От прилагането на тези нови стандарти, в сила за годишни периоди, започващи от 01.01.2017г., не са настъпили промени в счетоводната политика.

Дружеството не е приложило разгледаните по-долу в приложения А и Б нови стандарти, изменения и разясненията, които са били издадени от СМСС (IASB), но все още не са в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2017г. или тези в сила към 01.01.2017г., но които все още не са одобрени от ЕС. Ръководството очаква, че новите стандарти, изменения и разясненията, ще бъдат приети в годишните финансови отчети на Дружеството, когато те влизат в сила и съответно са одобрени от ЕС. Дружеството е оценило, където е възможно, потенциалното въздействие на всички тези нови стандарти, изменения и разяснения, които ще бъдат ефективни за бъдещи периоди.

А. Нови стандарти, изменения и разяснения, които не се очаква да имат значително въздействие върху финансовите отчети:

• *Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (издадени м. декември 2016г.) - подобрения в МСФО 12 (ретроспективно в сила за годишни периоди от 01.01.2017г. – не са приети от ЕС), МСФО 1 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018г. – не са приети от ЕС) и МСС 28 (ретростпективно в*

сила за годишни периоди от 01.01.2018г. – не са приети от ЕС). Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) обхватът и изискванията към оповестяването по МСФО 12 са валидни и за дружества, класифицирани по реда МСФО като държани за продажба, за разпределение или като преустановени дейности; б) отменяне на някои изключения за прилагане на МСФО 1; и в) изборът на фондове за рисков капитал или други подобни предприятия относно оценката на техните участия в асоциирани или съвместни дружества по справедлива стойност в печалбата или загубата, който избор може да бъде правен на база индивидуална инвестиция, при първоначалното й признаване (МСС 28).

• Изменения на МСФО 2: *Класификация и оценка на сделки на базата на акции* (издадени на 20 юни 2016г., все още не са приети от ЕС). Измененията пояснят следното:
1. При определяне на справедливата стойност на плащания на база акции в брой, отчитането на ефектите на придобиване трябва да следват същия подход както за плащания на базата на акции, уреждани с акции.
2. Когато данъчен закон или друга разпоредба изисква предприятието да удържи определен брой инструменти на собствения капитал, равен на паричната стойност на данъчно задължение на работника или служителя, за да покрие данъчен пасив, дължим от работника или служителя на данъчния орган, т.е. споразумението за плащане на базата на акции има характеристика на „нетна сума", такива споразумения трябва да бъдат класифицирани изцяло като собствен капитал, при условие че плащането на базата на акции би било класифицирано като собствен капитал, ако я нямаше характеристиката „нетна сума" за уреждане.
3. В случай, че промяната в плащането на базата на акции, променя сделката - от уредена с парични средства в уредена с капитала, трябва да се отрази следното:
i) оригиналното задължение се отписва
ii) уредено с капитал плащане на база акции се признава на датата на промяна в плащането по справедливата стойност на капиталовия инструмент, който се предоставя до степента, в която услуга е получена към датата на промяна и
iii) разликите между отчетната стойност на задължението на датата на модификация и сумата призната в собствен капитал следва да се признае в печалба или загуба веднага.
Измененията влизат в сила за годишни отчетни периоди, започващи на или след 01 януари 2018г., като по-ранно прилагане е позволено. Специфични преходни разпоредби също са приложими.

• Изменения на *МСФО 9 относно Предплащания с негативна компенсация* (издадени на 12 октомври 2017г., в сила за годишни периоди от 01.01.2019г., все още не са приети от ЕС). Цели да се добави в МСФО 9 *Финансови инструменти* тесен обхват на изключение, което да позволи финансови инструменти със симетрични опции за предплащане да се отчитат по амортизирана стойност или справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход.

• Изменения на МСФО 10 *Консолидирани финансови отчети и* МСС 28 *Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия - относно продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие (датата на влизане в сила е отложена за неопределено време, съответно е отложено и одобрението от ЕС).* Тази промяна възниква във връзка непоследователност между изискванията и правилата на МСФО 10 и на МСС 28 (ревизиран 2011г.) в случаите на транзакции от инвеститор към негово асоциирано или съвместно дружество. С нея основно се пояснява, че при транзакциите, които по съдържание са продажба или вноска на съвкупност от активи, но не са цялостен бизнес, печалбата или загубата се признава частично само до размера на дела на несвързаните инвеститори, а в случаите, когато транзакциите по същество са продажба или вноска на активи, които са бизнес по смисъла на МСФО 3 – печалбата или загубата се признава изцяло.

• Изменения на МСС 28 *Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия* (издадени на 12 октомври 2017г., *приложими за годишни периоди от 01.01.2019г. – не е прието от ЕС*). Измененията целят да се поясни, че се прилага МСФО 9 *Финансови инструменти* към дългосрочните участия в асоциирани и съвместни предприятия, за които не се прилага метода на собствения капитал.

• Изменения на МСФО 4 във връзка с прилагане на МСФО 9 *Финансови инструменти* с МСФО 4 *Застрахователни договори* (приети от ЕС) - приложими за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018г. Тази промяна е свързана с необходимостта от синхронизиране на отчитането при компании, които издават застрахователни договори, които попадат и в обхвата на МСФО 9, като представя два подхода за отчитането на приходи или разходи при определени финансови активи – подход на наслагване със задна дата и подход на отсрочване.

• Изменения на *МСС 40 Инвестиционни имоти – относно трансфери на инвестиционни имоти (издадени на 8 декември 2016г., в сила за годишни периоди от 01.01.2018г. – все още не са приети от ЕС).* Тази промяна е свързана с предоставяне на допълнително пояснение относно условията и критериите, които допускат трансфер към и от категория „инвестиционни имоти" и специално, когато обектът на трансфер са сгради в строеж при смяна на употребата им. Такива трансфери са възможни и позволени, само когато са изпълнени или респ. когато вече не са изпълнени критериите и дефиницията за инвестиционни имоти – тогава се приема, че са налице доказателства за смяната на употребата им. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.

• *КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания (издадено на 8 декември 2016г., в сила за годишни периоди от 01.01.2018г. – не е прието от ЕС).* Това разяснение се отнася за отчитането на транзакции или части от транзакции в чуждестранна валута при получаването на авансови плащания, преди признаването на самия актив, разход или приход. В тези случаи предприятията отчитат актив по предплатени суми (предплащания по доставки на активи или услуги) или задължение по отсрочени приходи (получени аванси от клиенти по продажби) и те се третират за немонетарни. При получаването на такива авансови плащания в чужда валута датата на транзакцията се използва за определяне на обменния курс, а ако има множество плащания – дата на транзакцията се определя за всяко отделно плащане.

• КРМСФО 23 – *Несигурност при третиране на данъци върху доходите* (издадено на 7 юни 2017г., в сила за годишни периоди от 01.01.2019г. – не е прието от ЕС). Разяснението пояснява приложението на изискванията на МСС 12 *Данъци върху дохода*, когато съществува несигурност относно облагане с данък върху доходите. Разяснението се отнася до:

1. дали Дружеството разглежда едно несигурно данъчно третиране поотделно;
2. предположенията, направени от Дружеството относно проверката на данъчното третиране чрез данъчната администрация;
3. как Дружеството определя облагаемата печалба (данъчна загуба), данъчни основи, неизползвани данъчни загуби, неизползвани данъчни кредити и данъчни ставки;
4. как Дружеството оценява промените във фактите и обстоятелствата.

• *Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (издадени на 12 декември 2017г., в сила за годишни периоди от 01.01.2019г. – не са приети от ЕС), съдържащи следните изменения на МСФО:*

- МСФО 3 Бизнес комбинации и МСФО 11 Съвместни участия – Измененията на МСФО 3 поясняват, че когато предприятие придобие контрол над друго предприятие, което е съвместна дейност, то преоценява притежаваните преди това дялове в тази дейност. Измененията на МСФО 11 поясняват, че когато предприятие придобие съвместен контрол върху предприятие, което е

съвместна дейност, предприятието не преоценява притежаваните преди това дялове от съвместната дейност.

- *МСФО 12 Данъци върху дохода* – Измененията поясняват, че всички данъчни последици от дивиденти (разпределения на печалбите) трябва да бъдат признати в печалбата или загубата, независимо от това как възниква данъкът.

- *МСС 23 Разходи по заеми* – Измененията поясняват, че ако даден заем остане неизплатен, след като свързания с него актив (за чието придобиване е използван заема), е готов за планираната употреба или продажба, този заем става част от средствата, които дадено дружество обикновено взема при изчисляване на коефициента на капитализация на общите заеми.

• МСФО 14 *Отсрочени тарифни разлики* (издаден 30 януари 2014г., не е приет от ЕС), в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016г. Целта на новия стандарт е да се установят изисквания за представяне във финансовите отчети на отсрочени тарифни разлики по предоставяне на клиенти с организирането на стоките или услугите на цени или тарифи, които са предмет на тарифно регулиране. ЕК е решила да не започва процеса по одобрението на стандарта и да се изчака окончателния стандарт.

• МСФО 17 *Застрахователни договори* (издаден на 18 май 2017г., все още не е приет от ЕС) , в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2021г. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за отчитане на застрахователни договори – МСФО 4. Не се очаква да имат ефект върху финансовите отчети на Дружеството.

Б. Нови стандарти, изменения и разяснения, които се очаква да имат значително въздействие върху финансовите отчети:

• МСФО 9 *Финансови инструменти* и последващи изменения, които са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018г. – приети от ЕС. МСФО 9 е нов стандарт за финансовите инструменти, който трябва да замести изцяло МСС 39. МСФО 9 налага изисквания за признаване и оценка на финансови активи, финансови пасиви и някои договори за покупко - продажба на нефинансови позиции. МСФО 9 изисква за всички признати финансови активи, които са в обхвата на МСС 39 *Финансови инструменти*, признаването и измерването им да бъде последващо отчетено по амортизируема стойност или справедлива стойност. По-специално дълговите инвестиции, които се държат в рамките на един бизнес модел, чиято цел е да събира договорните парични потоци и които имат договорни парични потоци, които са единствено плащания на главница и лихва по главницата и не са закрити, обикновено се оценяват по амортизирана стойност в края на следващите отчетни периоди. Всички останали дългови инвестиции и капиталови инвестиции се измерват по тяхната справедлива стойност в края на последващите счетоводни периоди.
Най-значителният ефект от МСФО 9, касаещ класификацията и измерването на финансовите пасиви засяга отчитането на промените в справедливата стойност на безсрочен финансов пасив (определени по справедлива стойност в печалбата или загубата) дължаща се на промени в кредитния риск на този пасив. По-специално, съгласно МСФО 9, за финансови пасиви, които са определени по справедлива стойност в печалбата или загуба, стойността на промяната в справедливата стойност на финансовия пасив, която се дължи на промените в кредитния риск (рейтинг) на този пасив се признава в друг всеобхватен доход, освен ако признаването на ефекта от промените в кредитния риск на пасива в друг всеобхватен доход ще създаде или увеличи счетоводно несъответствие в печалбата или загубата. Промените в справедливата стойност, произтичащи от кредитния риск на финансов пасив впоследствие не се прекласифицират в печалба или загуба. В момента съгласно МСС 39, цялата сума на промяната в справедливата стойност на финансовия пасив, определен по справедлива стойност в печалба или загуба се признава в печалбата или загубата.
Изискванията за отписване се запазват почти непроменени съгласно МСС 39 (освен за опцията на справедливата стойност).

Не се изисква преизчисление на сравнителната информация, но се позволява ретроспективно прилагане.

Ръководството очаква МСФО 9 да бъде приложен от Дружеството в годишните финансови отчети, когато това стане задължително (от 01.01.2018г.). Прилагането на новия Стандарт се очаква да има ефект върху финансовия отчет, като на този етап могат да бъдат разгледани следните ефекти от прилагането:

- *Класификация на финансовите активи* – МСФО 9 определя нова класификация и подход за оценка на финансовите активи, които се основават на бизнес модела за управление на финансовите активи на предприятието и характеристиките на техните парични потоци. МСФО 9 съдържа 3 принципни категории за класификация на финансовите активи: 1. Оценявани по амортизируема стойност, 2. Оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и 3. Оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата. С новия стандарт се елиминират съществуващите категории в МСС 39: 1. Инвестиции държани до падеж, 2. Заеми и вземания и 3. Финансови активи на разположение за продажба. Дружеството не очаква новите изисквания за класификация на финансовите активи да има съществено влияние върху счетоводното отчитане на търговски вземания, заеми, инвестиции в облигации (дългови ценни книжа) и инвестиции в акции и дялове, отчитани по справедлива стойност. Първоначалната оценка на Дружеството е, че като се имат предвид отчитаните към 31 декември 2017г. финансови активи, с влизането в сила на МСФО 9 и новите изисквания за класификация, няма да има значителен ефект върху финансовите отчети.
- *Обезценка на финансови активи – МСФО 9 замества модела на „понесените загуби" от МСС 39 с модела „очаквани кредитни загуби". Това налага значителна преценка как промените в икономическите фактори влияят на „очакваните кредитни загуби". Новият* модел за обезценка ще се прилага за финансовите активи, оценявани по амортизируема стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, с изключение на инвестиции в капиталови инструменти и договорни активи. Съгласно МСФО 9, загубите ще се измерват по една от двете бази: 1. очаквани кредитни загуби за следващите 12 месеца след датата на финансовия отчет или 2. очакваните кредитни загуби за целия срок на финансовите активи. Първата база се прилага когато кредитния риск не е нараснал значително от датата на първоначално признаване до датата на финансовия отчет (и кредитния риск е нисък към датата на финансовия отчет), в обратния случая се прилага втората база. Дружеството е избрало да прилага първата база за всички търговски вземания и договорните активи.

Анализ на оценката към 01.01.2018 г.:

Търговски и други вземания, включително договорни активи

Дружеството е оценило, че прилагането на изискванията за обезценка на МСФО 9 към 01.01.2018 г. няма да доведе до увеличение на загубите от обезценка на вземанията, признати съгласно МСС 39.

Парични наличности

Паричните наличности са държани в банки с висок кредитен и Дружеството счита, че паричните наличности са изложени на нисък кредитен риск.

Оценката от прилагане на изискванията за обезценка на МСФО 9 към 01.01.2018г., е че Дружеството не очаква увеличение на загубите от обезценка на парични наличности спрямо прилаганите изисквания на МСС 39.

- *Класификация на финансовите пасиви* – МСФО 9 до голяма степен запазва изискванията на МСС 39 за класификация на финансовите пасиви. Оценката на Дружеството е, че няма индикации за съществени промени, влияещи върху финансовите отчети от класификацията на финансовите пасиви, съгласно МСФО 9, от 01 януари 2018г.

Промените в счетоводната политика от прилагане на МСФО 9 ще се прилагат ретроспективно с някои изключения, както следва:

- Дружеството ще се възползва от освобождаванията да не преизчислява сравнителна информация за предходни периоди по отношение класификации и оценка (вкл. обезценки). Разликите между балансовите стойности на финансови активи и финансови пасиви в резултат от прилагане на МСФО 9 ще се признават в неразпределени печалби към 01.01.2018г.
- Следните оценки трябва да бъдат направени на база факти и обстоятелства, които съществуват към датата на първоначално признаване:
    - Определяне на бизнес модела, в който се държат финансовите активи;
    - Определяне и промяна на предишна класификация на финансови активи и финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.
    - Определяне на инвестиции в капиталови инструменти, които не са държани за търговия по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

• МСФО 15 *Приходи по договори с клиенти* и поясненията към Стандарта (издаден през май 2014г., приет от ЕС) – Издадения нов стандарт е приложим за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018г., заменя МСС 11, МСС 18 и техните тълкувания (SIC-31 и КРМСФО 13, 15 и 18). Стандарта ще има ретроспективно приложение, с някои изключения. Цели се уеднаквяване на изискванията на МСФО с Общоприетите принципи и правила в САЩ. В обхвата на стандарта са договорите с клиенти и договори за продажба на нефинансови активи, които не са свързани с регулярната дейност (напр. ИМС). Изключени от обхвата на Стандарта са Договорите за лизинг, застрахователните договори, финансови инструменти и определени непарични бартерни сделки. Стандартът съдържа единен модел, който е приложим за всички договори с клиенти и два подхода за признаване на приходи: в течение на времето или в определен момент от времето. Моделът включва базиран на договора анализ на транзакциите от пет стъпки, за да се определи кога и какъв приход да бъде признат, който модел се прилага за всички договори с клиенти. Стандартът включва обширни нови изисквания за оповестяване. Новите оповестявания може да представляват важна допълнителна информация за инвеститорите и конкурентите относно бизнес практиките и перспективите пред дружеството. Не се допускат изключения относно чувствителна търговска информация. Ръководството очаква, че МСФО 15 ще бъдат приет във финансовите отчети на Дружеството, когато стане задължителен и че прилагането на новия стандарт може да има значителен ефект върху сумите, отчетени по отношение на приходите.

- <u>*Приходи от продажба на стоки и продукция*</u> – приходите понастоящем се признават когато стоките/продукцията се доставят на клиента, което се приема за момента, в който клиента приеме стоките/продукцията и свързаните с тях рискове и ползи се прехвърлят. Приходите се признават в момента когато приходите и разходите могат да се оценят надеждно, получаването на възнаграждението е вероятно и няма продължаващ контрол над стоките.
  Съгласно МСФО 15 приходите ще се признаят когато клиента получи контрол над стоките.
  Прегледът на Дружеството показва, че това няма да се отрази върху приходите и не се очаква да има значителен ефект върху финансовия отчет към 01.01.2018г.
  За договори, по които клиента има право да върне стоки, понастоящем приход се признава когато може надеждно приблизително да се оценят бъдещи върнати стоки и всички други критерии за признаване на прихода са изпълнени, като се признават задължения за върнати стоки на база минал опит и други значими фактори. Когато не може надеждно приблизително да се оценят бъдещи върнати стоки, признаването на прихода се отлага до изтичане на периода за връщане на стоките или докато може да се направи надеждна оценка.
  Съгласно МСФО 15, приходите по тези договори ще се признават до степента, до която е вероятно да не настъпи значително отклонение в сумата на признатите приходи. За тези договори, по които Дружеството не може да направи надеждна приблизителна оценка на стоките, които ще се върнат, приходите се очаква да се признават в по-ранния момент от изтичане на периода за връщане или когато е възможно да се направи надеждна приблизителна оценка.
  Прегледът на Дружеството показва, че промяната не се очаква да има ефект върху финансовия отчет към 01.01.2018г.

- *Приходи от услуги* – ако свързани услуги по даден договор са предоставяни в различни периоди, възнаграждението се разпределя на относителна справедлива стойност между различните услуги. Понастоящем Дружеството признава тези приходи като използва метода етап на завършеност.
  Съгласно МСФО 15, общото възнаграждение по договора за услуги ще бъде разпределено между отделните услуги въз основа на тяхната самостоятелна продажна цена. Продажната цена ще се определи въз основа на цените по които услугите се продават от Дружеството в единични продажби.
  Приблизителната оценка на Дружеството от извършения преглед показва, че не се очакват значителни разлики от прилагането на МСФО 15 по отношение признаването на приходите от услуги.

Дружеството планира да прилага МСФО 15 модифицирано ретроспективно и съгласно пар. В3 б."б", със задна дата с кумулативния ефект от първоначално прилагане на стандарта, признат към датата на първоначалното прилагане (01.01.2018г.). В тази връзка Дружеството няма да представя сравнителна информация за предходния период.
Дружеството може да направи редица избори на практически облекчения при прехода. Дружеството е в процес на детайлна оценка на потенциалните ефекти от използване на тези практически облекчения.

• МСФО 16 *Лизинг* (приет от ЕС), в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019г. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за отчитане на лизинг – МСС 17 и настоящите насоки за лизинг – КРМСФО 4, ПКР 15 и ПКР 27. МСФО 16 изисква лизингополучателите да отчитат повечето лизинги в баланса/отчета за финансовото състояние и да прилагат единен модел при отчитането на всички лизингови договори, с някои изключения. Определението за лизинг се фокусира върху понятието за контрол, използвано в МСФО 10 и МСФО 15. Въвеждат се нови изисквания за представяне и оповестяване. При лизингополучателите се предвижда за всички лизинги с продължителност повече от 12 месеца да се признава актив „право на ползване", който ще се амортизира за периода на договора, и съответно ще се отчита задължение по тези договори. Предвидени са изключения за краткосрочни лизинги и такива с незначителна стойност. Освен това, класификацията на паричните потоци също ще бъде засегнато, тъй като плащанията по оперативен лизинг съгласно МСС 17 се представят като оперативни парични потоци; за разлика, при модела заложен в МСФО 16, лизинговите плащания ще бъдат разделени на плащания на главница и плащания на лихви, който ще бъде представяни съответно като парични потоци от финансова дейност и парични потоци от оперативна дейност. Отчитането при лизингодателите не се променя по същество, но е възможно да настъпят основания за прекласификация.
Дружеството е направило първоначална оценка на потенциално влияние от прилагане на МСФО 16 върху финансовите му отчети. Действителното влияние от прилагане на МСФО 16 върху финанансовите отчети за периода на първо прилагане ще зависи от бъдещи икономически условия, лихвени проценти към 01.01.2019 г. и лизинговите договори, действащи към тази дата, вкл. последната оценка ще вземе предвид дали ще се упражнят опции по лизингови договори и степента, в която Дружеството ще избере да използва възможни практически целесъобразни мерки (облекчения) и изключения от признаване, допускани от Стандарта.
Не се очаква значително влияние по отношение отчитането и представянето на договорите за финансов лизинг във финансовите отчети.
Към 31.12.2017г. Дружеството не е лизингополучател по договори за оперативен лизинг и съответно прилагането на МСФО 16 няма да има ефект върху финансовия отчет.
Дружеството планира да приложи МСФО 16 за първи път за финансовите отчети за годината започваща на 01.01.2019 г. Предвижда се ретроспективно приложение с някои изключения. Кумулативния ефект от прилагане на МСФО 16 ще се признае в неразпределени печалби към 01.01.2019 г., без преизчисление на сравнителната информация. Когато приложи този подход по

отношение лизингови договори класифицирани като оперативен лизинг, съгласно МСС 17, лизингополучателя може да направи редица избори на практически целесъобразни мерки/облекчения при прехода. Дружеството е в процес на оценка на потенциалните ефекти от използване на тези практически целесъобразни мерки/облекчения.

Действителния ефект от прилагане на новите стандарти, влизащи в сила след 31.12.2017 г. може да се промени, защото новите счетоводни политики са предмет на промени до представяне на първия финансов отчет, в който ще се приложат.

Промени в счетоводната политика

Възприетата счетоводна политика е последователна с прилаганата през предходната година.

Оповестявания на обезценка в отчетите, публикувани през 2017 г.

При сегашната икономическа среда, оповестяванията, отнасящи се до обезценка, се характеризират с нарастващо значение. Поради това тези Пояснителни приложения към публикуваните през 2017 г. отчети на Дружеството, съдържат подробни оповестявания на обезценка, към следните раздели:

- Оповестявания по счетоводната политика;
- Оповестявания на съществени предположения;
- Имоти, машини, съоръжения и оборудване;
- Нематериални активи;
- Други финансови активи;
- Търговски вземания.

Минимална сравнителна информация

С изключение на случаите, когато МСФО разрешават или изискват друго, дружеството представя сравнителна информация по отношение на предходен период за всички суми, отчетени във финансовите отчети за текущия период.
Дружеството представя като минимум два отчета за финансовото състояние, два отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, два отделни отчета за печалбата или загубата (ако се представят такива), два отчета за паричните потоци и два отчета за промените в собствения капитал и свързаните с тях пояснителни приложения.
Когато текстовата описателна информация, съдържаща се във финансовите отчети за предходния/предходните период(и), продължава да бъде актуална и за текущия период се прави връзка с предходния, особено когато това е свързано с несигурности, приблизителни оценки, провизии или обезценки.

Оповестявания за комплекта финансови отчети

Пълния комплект финансови отчети, включва следните компоненти:

- отчет за финансовото състояние към края на периода;
- отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за периода;
- отчет за промените в собствения капитал за периода;
- отчет за паричните потоци за периода;
- пояснителни приложения, представляващи обобщение на по-важните счетоводни политики и друга пояснителна информация.

Представят се с еднакво значение всички финансови отчети в пълен комплект от финансови отчети.

Избора на ръководството е да представи един отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Ръководството е избрало да представи компонентите на другия всеобхватен доход преди свързаните данъчни ефекти. Данъка между компонентите е разпределен между тези, които биха

могли впоследствие да бъдат пре-класифицирани в раздела на печалбата или загубата, и тези, които няма впоследствие да бъдат пре-класифицирани в този раздел.

Допустимо алтернативно третиране

В определени случаи, МСФО позволява повече от едно възможно счетоводно третиране на определена сделка или събитие. Лицата, изготвящи финансовите отчети, трябва да изберат това третиране, което най-точно съответства на дейността на Дружеството.
Съгласно МСС 8, от Дружеството се изисква да подбере и да прилага своите счетоводни политики последователно за подобните сделки и/или за други събития и условия, освен когато даден МСФО конкретно изисква или позволява категоризация на позициите, за които могат да са подходящи различни политики. Когато даден МСФО изисква или позволява такава категоризация, за всяка една отделна категория се подбира и последователно се прилага най-подходящата счетоводна политика. Поради това, след като вече е избрано някое от алтернативните третирания, то се превръща в счетоводна политика и трябва да бъде последователно прилагано. Промени по счетоводната политика трябва да се извършват само когато това се изисква по силата на стандарт или тълкуване, или ако, в резултат на промяната, въпросните финансови отчети ще предоставят по-надеждна и релевантна информация.
В настоящата публикация, когато МСФО дава възможност за избор, Дружеството възприема едно от възможните третирания, а именно това, което е най-подходящо за обстоятелствата, в които се намира. В коментара се описва подробно коя е избраната политика, както и причините за този избор, и се представят накратко разликите в изискванията относно оповестяванията.

Финансов обзор от ръководството

В допълнение към финансовите отчети, много предприятия представят финансов обзор от ръководството. В МСФО няма изискване да се представя такава информация, макар че параграф 13 от МСС 1 съдържа кратко описание на това, което може да бъде включено в един годишен доклад. През декември 2011 г. Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) издаде МСФО Изложение за практиката – *Коментар на ръководството,* който очертава една широка, необвързваща рамка за представянето на коментара на ръководството във връзка с финансовите отчети, изготвени в съответствие с МСФО. Ако Дружеството реши да следва указанията, съдържащи се в *Изложението за практиката*, то ръководството се насърчава да обясни степента, в която е било следвано *Изложението за практиката*. Изявлението за съответствие с *Изложението за практиката* се допуска само, ако въпросното *Изложение* е било следвано изцяло.
Съдържанието на Финансовия обзор от ръководството се определя от местни изисквания на пазара и от въпросите, които са специфични за дадена юрисдикция. Поради това, Дружеството не е представило финансов обзор от ръководството, а годишен доклад за дейността.

ПРИЗНАВАНЕ НА ПРИХОД

Приход от продажба на стоки и продукция

Приход от продажба на стоки и продукция се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход когато са били спазени всички следващи условия:

- Дружеството е прехвърлило на купувача съществени рискове и ползи от собствеността върху стоките и продукцията;
- Дружеството не запазва продължително участие в управлението на стоките и продукцията, доколкото то обикновено се свързва със собствеността, нито ефективен контрол над продаваните стоки и продукция;
- сумата на приходите може надеждно да бъде оценена;
- вероятно е икономически ползи свързани с сделката, да се получат от Дружеството;
- направените разходи или тези, които ще бъдат направени във връзка със сделката, могат надлежно да бъдат оценени.

Приход е справедливата стойност на получената или дължимата престация за стоките и продукцията, нето от търговски отстъпки и данъци (т.е. данък добавена стойност) при продажбата.

Приход от продажба на услуги

Приход от продажба на услуги се признава когато резултата от една сделка може да се оцени надежно, приходът, свързан със сделката трябва да се признава в зависимост от етапа на завършеност на сделката към края на периода. Резултата от една сделка може да се оцени надежно, когато са изпълнени всички следващи условия:

- сумата на прихода може да бъде надажно оценена;
- вероятно е че Дружеството ще има икономически ползи, свързани със сделката;
- етапа на завършеност на сделката към края на отчетния период може надеждно да се оцени;
- разходите, направени по сделката, както и разходите за завършване на сделката, може надеждно да бъдат оценени.

Междинните и авансови плащания, направени от клиенти, обикновено не отразяват извършените услуги.

Приходи от лихви

Приходи от лихви се признават пропорционално за периода по метода на ефективната лихва.

Приходи от финансиране

Полученото финансиране се отчита като приход, когато има значителна сигурност, че Дружеството ще изпълни условията, при които то е отпуснато. Финансиране, получено за покриване на текущо възникнали разходи, се признава като приход в същия период, в който са възникнали разходите. Финансиране, получено за придобиване на нетекущи материални и нематериални активи се признава като приход от финансиране пропорционално на начислената за периода амортизация на активите, придобити с полученото финансиране.

РАЗХОДИ

Дружеството отчита текущо разходите за дейността по икономически елементи и след това ги отнася по функционално предназначение с цел формиране размера на разходите по направления и дейности.

Разходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на платеното или на предстоящото за плащане.

Общи и административни разходи

Тази разходна категория включва всички разходи от общ и административен характер.

Разходи за обезценка

Дружеството извършва периодично поне веднъж към датата на финансовия отчет прегледи за наличие/отсъствие на условия за обезценка на финансовите си активи, инвестиционни имоти и други активи. Разходите от обеценка на активите се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като разходи от основна дейност в статията „разходи за обезценки на активи". Приниципите на обезценка са подробно разяснени в пояснителните бележки към съответните групи от активи.

Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи включват приходи от лихви по инвестирани средства (включително инвестиции, на разположение за продажба), приходи от дивиденти, печалба от продажба на финансови активи на разположение за продажба, промени в справедливата стойност на финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, печалба от операции в чуждестранна валута, признати като печалби и загуби. Приход от лихви се признава в момента на начисляването му по метода на ефективната лихва.

Към разходите за дейността се отнасят и финансови разходи, които Дружеството отчита и които са свързани с обичайната дейност. Принципът на начисление се отнася до финансовите разходи, така както се отнася до всички други компоненти на отчета за доходите. Те включват и всички обезценки на финансови активи.

Финансови разходи включват разходи за лихви по заеми, загуби от операции в чуждестранна валута, промени в справедливата стойност на финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, обезценка на финансови активи и загуби от хеджингови инструменти, които се признават като печалба или загуба. Всички разходи по платими лихви по заеми се признават като печалба или загуба, като се използва метода на ефективния лихвен процент.

Разходи по заеми, които не могат да се отнесат пряко към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията актив, се признават в печалби и загуби, като се използва метода на ефективния лихвен процент.

Печалби и загуби от курсови разлики се представят на нетна база във финансовите отчети.

ПЕЧАЛБИ ИЛИ ЗАГУБИ ЗА ПЕРИОДА

Всички приходни и разходни статии, признати за периода, се включат в печалба или загуба, освен ако стандарт или разяснение от МСФО изискват друго.
Печалба или загуба е общата сума на приходите минус разходите, като се изключват компонентите на друг всеобхватен доход.

ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

При първоначално признаване имот, машина, съоръжение или оборудване се отчитат по цена на придобиване, която включва покупната цена, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние за предвидената му употреба от ръководството.
След първоначалното му признаване имот, машина, съоръжение или оборудване се отчитат по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загуби от обезценка.
Амортизацията се изчислява така, че цената на придобиване на актива, намалена с остатъчната му стойност, да се отпише за периода на полезния му икономически живот, както следва:

Земя	не се амортизира
Сгради и съоръжения	2.50% линеен метод
Машини и оборудване	14.30% линеен метод
Компютри	50.00% линеен метод
Моторни превозни средства	12.50% линеен метод
Други	14.30% линеен метод

Полезният живот, остатъчната стойност и метод на амортизация се преглежда, коригира, ако е необходимо, в края на всеки отчетен период.

Даден имот, машина, съоръжение или оборудване се отписва при продажба или когато активът окончателно бъде изваден от употреба и не се очакват никакви други икономически ползи от неговата продължаваща употреба. Печалбите или загубите, получени при бракуването или изваждането от употреба на имот, машина, съоръжение или оборудване, се определят, като разлика между приблизително изчислените нетни постъпления от продажбата и балансовата сума на актива и се признават в отчета за доходите.

НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Отделно придобит нематериален актив

При първоначално признаване, отделно придобитите нематериални активи се отчитат по цена на придобиване. Цената на придобиване на всеки отделно придобит нематериален актив се състои от покупната му цена, включително вносните мита и невъзстановимите данъци върху покупката, след приспадане на търговските отстъпки и всички свързани разходи за подготовката на актива за неговото използване по предназначение.
След първоначалното признаване на отделно придобит нематериален актив той следва да се отчита по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаната загуба от обезценка. Полезният живот и амортизационният метод се преразглеждат в края на всеки отчетен период спрямо ефекта от промяна в приблизителната оценка, ако има такава и то в перспектива.

Нематериален актив се отписва при изваждането му от употреба или когато не се очакват бъдещи икономически ползи от неговото използване или изваждането му от употреба. Печалбата или загубата, произтичащи от отписването на нематериален актив, се определя като разлика между нетните приходи от изваждането му от употреба и балансовата стойност на актива, разликата се признава в печалбата или загубата, при изваждането на актива от употреба.

Амортизация

За нематериалните активи с ограничен полезен живот амортизацията се изчислява така, че да се отпише стойността на актива минус предполагаемата му остатъчна стойност за времето на полезният му икономически живот както следва:

Софтуер	50.00% линейна база
Други/Концесия/	3.09% линейна база

Нематериални активи с неопределен полезен живот не се амортизират, но са обект на преглед за обезценка, както е описано по-долу.

ОБЕЗЦЕНКА НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

Имоти, машини и съоръжения както и нематериалните активи са обект на тестване за обезценка.
Балансовата стойност на тези активи се проверява ежегодно за индикация за обезценка и когато активът е обезценен, той се отписва като разход във финансовия отчет за всеобхватния доход до размера на неговата очаквана възстановима стойност. Възстановимата стойност е по -високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба, и стойност в употреба на актив или на единица, генерираща парични потоци. Възстановимата стойност се определя за отделен актив, освен в случай, че при използването на актива не се генерират парични потоци, които да са в значителна степен независими от паричните потоци, генерирани от други активи или групи от активи. Ако това е така, възстановима стойност се определя за единицата, генерираща парични потоци, към която активът принадлежи.
Стойността в употреба е настоящата стойност на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат получени от тази единица. Настоящите стойности се изчисляват посредством дисконтови проценти, които се определят преди данъчно облагане и отразява текущата пазарна оценка на стойността на парите във времето и специфичните за единицата рискове, чиято обезценка се измерва.
Загубите от обезценка за единици, генериращи парични потоци, се разпределят първо срещу репутацията на единицата и след това пропорционално между останалите активи на единицата.
Загубите от обезценка се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв. Тогава обезценката се

третира като намаление на този резерв (през друг всеобхватен доход), освен ако тя не надхвърля неговия размер, и надвишението вече се включва като разход в отчета за всеобхватния доход.
Последващо увеличение във възстановимата стойност /за активи, за които са били признати загуби от обезценка в печалбата или загубата/, предизвикани от промени в приблизителните оценки, се признава като приход в отчета за всеобхватния доход, до степента до която те възстановяват обезценката.

МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Материалните запаси се отчитат във финансовият отчет на финансовото състояние по по-ниската м/у себестойност и нетна реализуема стойност. Себестойността се определя чрез използването на метода „средно-претеглена цена". Себестойността на незавършено производство и готова продукция включва материали, пряк труд и свързани производствени разходи въз основа на обичайното ниво на дейност.
Провизия се прави за обездвижени и застояли елементи въз основа на очакваната им бъдеща употреба и нетна реализируема стойност.

Нетната реализуема стойност е предполагаемата продажна цена в обичайния ход на бизнеса, след като се извадят всички допълнителни разходи за завършване и реализация.

ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Първоначално признаване и оценяване

Дружеството признава финансов актив или финансов пасив във финансовия си отчет за финансово състояние, само когато Дружеството става страна по договорните клаузи на съответния финансов инструмент. При първоначално признаване Дружеството признава всички финансови активи и финансови пасиви по справедлива стойност. Справедливата стойност на даден финансов актив/пасив при първоначалното му признаване обикновено е договорната цена. Договорната цена за финансови активи/пасиви освен тези, които са класифицирани по справедлива стойност в печалба или загуба, включва разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването/издаването на финансовия инструмент. Разходите по сделката направени при придобиването на финансов актив и издаването на финансов пасив, класифицирани по справедлива стойност в печалба или загуба се отчитат незабавно като разход.

Дружеството признава финансови активи, използвайки датата на сетълмент на сделката, като по този начин един актив се признава в деня, в който е получен от Дружеството и се отписва в деня, в който е предоставен от Дружеството.

Последваща оценка на финансови активи

Последващата оценка на финансовите активи зависи от тяхната класификация при първоначалното им признаване като активи. Дружеството класифицира финансовите активи в една от следните четири категории:

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Активите се класифицират в тази категория, когато принципно те са държани с цел търгуване или препродажба в краткосрочна перспектива (търговски активи) или са деривативи (с изключение на даден дериватив, който е определен и е ефективен хеджиращ инструмент) или отговаря на условията за определен в тази категория при първоначално признаване.
Печалби или загуби при последваща оценка на финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалба или загуба включват и дивиденти или лихви и се признават в печалба или загуба.

За годините, завършващи на 31 декември 2017 и 2016, Дружеството не е класифицирало финансови активи като държани за продажба или определени като такива, отчитани по справедлива стойност в печалба или загуба.

Кредити и вземания
Заемите и вземанията са недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не се котират на активен пазар. Активите, които Дружеството възнамерява да продаде веднага или в кратък срок не могат да бъдат класифицирани в тази категория. Тези активи се отчитат по амортизируема стойност и се използва метода на ефективния лихвен процент (с изключение на краткосрочните вземания когато лихвата е несъществена), намалена с провизия за обезценка или несъбираемост.
Обичайно търговските и други вземания се класифицират в тази категория.

Финансови активи, държани до падеж
Това са недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания и фиксиран падеж, за които Дружеството има положително намерение и възможност да задържи до падежа. Финансови активи, които при първоначално признаване Дружеството е определило, като отчитани по справедлива стойност в печалби или загуби или налични за продажба, както и тези, които отговарят на определението за заеми и вземания, не могат да бъдат класифицирани в тази категория. Подобно на заеми и вземания, тези активи се отчитат по амортизирана цена, като се използва метода на ефективния лихвен процент минус всяко намаление за обезценка или несъбираемост.
За годините, завършващи на 31 декември 2017 и 2016, Дружеството не е отчело каквито и да било финансови активи в тази категория.

Финансови активи на разположение за продажба
Това са недеривативни финансови активи, които са определени като на разположение за продажба при първоначално признаване или не са класифицирани в някоя от гореописаните категории. Те се отчитат по справедливата им стойност.
С изключение на печалби и загуби от валутни операции, приходи от лихви и дивиденти, които се признават в печалба или загуба, промените в балансовата стойност на финансови активи на разположение за продажба се признават в друг всеобхватен доход и се натрупват към резерв от преоценка, до продажбата на инвестицията или до нейното обезценяване. Същевременно, кумулативната печалба или загуба, която е била натрупана в резерв от преоценка се прекласифицира от собствения капитал в печалба или загуба.
Дружеството не е отчело каквито и да било финансови активи в тази категория.

Обезценка на финансови активи
В края на всеки отчетен период Дружеството преценява дали неговите финансови активи (различни от тези отчитани по справедлива стойност в печалба или загуба) са обезценени въз основа на обективни доказателства за това, че вследствие на едно или повече събития възникнали след първоначалното признаване очакваните бъдещи парични потоци от финансовите активи (на Дружеството) са били повлияни. Обективните доказателства за обезценка могат да включват значителни финансови затруднения на емитента или длъжника при нарушаване на договор, вероятност заемополучателят да бъде обявен в несъстоятелност, изчезване на активен пазар за този финансов актив, заради финансови затруднения и др.

В допълнение за търговски вземания, за които е определено да не бъдат индивидуално обезценявани Дружеството определя обезценката им заедно, въз основа на предходен опит при събиране на вземания, увеличаване на забавени плащания в портфейла, констатиране на промени в икономическите условия свързани и оказващи влияние върху обичайните вземанията, и др.

Само за търговски вземания балансовата стойност се намалява, чрез използване на транзитна сметка и последващото възстановяване на отписаните преди това суми се кредитира срещу тази транзитна сметка. Промените в балансовата стойност на транзитната сметка се признават в печалба или загуба.
За всички други финансови активи балансовата сума се намалява с размера на загубата от обезценка.

Отписване на финансови активи

Независимо от правната форма на сделките, финансовите активи се отписват, когато те преминат тестът за отписване предписан от МСС 39 "предимство на съдържанието пред формата". Този тест съдържа два различни вида на оценки, които се прилагат стриктно последователно:

- Оценка на прехвърлянето на рискове и ползи от собствеността;
- Оценка на прехвърлянето на контрола.

Дали активите са признати/отписани изцяло или признати до степента до която Дружеството има участие зависи от точен анализ, който се извършва на база на конкретна сделка.

Последващата оценка на финансови пасиви

Последващата оценка на финансовите пасиви, зависи от това как те са били класифицирани при първоначално признаване. Дружеството класифицира финансовите си пасиви в една от следните две категории:

Пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалба или загуба

Пасивите се класифицират в тази категория, когато те принципно са държани с цел продажба в близко бъдеще (търговски задължения) или са деривативи (с изключение на деривати, който е предназначен за и е ефективен хеджиращ инструмент) или отговаря на условията за попадане в тази категория, определени при първоначалното признаване. Всички промени в справедливата стойност, отнасящи се до пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата се отчитат в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход към датата, на която възникват.
За годините, завършващи на 31 декември 2017 и 2016, Дружеството не е класифицирало, каквито и да било финансови пасиви като държани за продажба или отчитани по справедлива стойност в печалба или загуба.

Други финансови пасиви

Всички задължения, които не са класифицирани в предишната категорията попадат в тази остатъчна категория. Тези задължения се отчитат по амортизирана стойност посредством метода на ефективния лихвен процент.
Обикновено търговски и други задължения и заеми се класифицират в тази категория.
Елементите, класифицирани като търговски и други задължения обикновено не се оценяват отново, тъй като задълженията са известени с висока степен на сигурност и уреждането е краткосрочно.

Отписване на финансови пасиви

Финансов пасив се премахва от отчета за финансовото състояние на Дружеството, само когато задължението бъде погасено, прекратено или изтече. Разликата между балансовата стойност на отписания финансов пасив и изплатената престация се признава в печалбата или загубата.

Компенсиране на финансов актив и финансов пасив

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и в отчета за финансовото състояние се представя нетната сума когато:

- ✓ има юридически упражняемо право да компенсира признатите суми; и
- ✓ има намерение или да уреди на нетна база, или да реализира актив и едновременно с това да уреди пасив.

При счетоводното отчитане на прехвърлянето на финансов актив, който не отговаря на изискванията за отписване, Дружеството не компенсира прехвърления актив и свързания пасив.
Компенсирането на признат финансов актив и признат финансов пасив и представянето на нетната стойност се различават от отписването на финансов актив или финансов пасив.
Правото на компенсиране е юридическо право на длъжник по договор да уреди или по друг начин да елиминира цялата или част от сумата, дължима на кредитор, чрез приспадането от тази сума на сума, дължима от кредитора.
Ако има юридическо право да приспадне сума, дължима от трето лице, от сумата, дължима на кредитора, при условие че между трите страни съществува споразумение, в което ясно е установено правото на длъжника да извърши компенсирането, активите и пасивите се представят компенсирано

Пари и парични еквиваленти
Пари и парични еквиваленти включват пари в брой, депозити и други краткосрочни високо ликвидни инвестиции, които са лесно обръщаеми в определена сума пари и са предмет на незначителен риск от промени на стойността.

За целите само на отчета за паричните потоци, пари и парични еквиваленти включват банкови овърдрафти, платими при поискване. Тъй като характеристиките на подобни банкови споразумения са, че банковото салдо често се променя от положително до овърдрафт, те се считат за неразделна част от управлението на парите на Дружеството.

РАЗХОДИ ПО ЗАЕМИ
Лихвата по заеми за финансиране на покупка и развитие на актив, който отговаря на условията за актив създаден в самото предприятие (т.е актив, който непременно изисква значителен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба) е включена в стойността на актива до момента, до който активите са значително готови за употреба или продажба. Такива разходи по заеми се капитализират нетно от какъвто и да било инвестиционен доход получен от временното инвестиране на средства, които са в излишък.
Всички други разходи по заеми се признават в печалба или загуба в периода, през който са възникнали.

СДЕЛКИ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА
Паричните активи и пасиви в чуждестранна валута се превалутират във функционалната валута на съответното дружество от Дружеството с помощта на обменните курсове на датата на отчитане. Печалбите и загубите произтичащи от промените в обменните курсове след датата на сделката се признават в печалба или загуба (освен когато са отсрочени в друг всеобхватен доход като хедж на паричен поток).

Непаричните активи и пасиви, които се оценяват по историческа цена в чуждестранна валута се превалутират по обменния курс на датата на транзакцията. Разликите възникнали от превалутиране по непарични позиции, които се оценяват по справедлива стойност в чуждестранна валута (например капиталови инструменти на разположение за продажба) се превалутират, като се използват обменните курсове на датата, когато се определя справедливата стойност.

ПЕНСИОННИ И ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПО СОЦИАЛНОТО И ТРУДОВО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда (КТ) и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство.
Основно задължение на работодателя е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд

"Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ) и здравно осигуряване.
Размерите на осигурителните вноски се утвърждават конкретно със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, което се променя ежегодно и е определено в чл. 6, ал. 3 от „Кодекса за социално осигуряване" (КСО). Общият размер на вноската за фонд "Пенсии", ДЗПО, фонд "ОЗМ", фонд "Безработица" и здравно осигуряване през 2017г., е както следва:
За периода 01.01.2017г. – 31.12.2017г.

- 31,30% (разпределено в съотношение работодател:осигурено лице 17,96:13,34) за работещите при условията на трета категория труд;
- 41,30% (разпределено в съотношение работодател:осигурено лице 27,96:13,34) за работещите при условията втора категория;
- 46,30% (разпределено в съотношение работодател:осигурено лице 32,96:13,34) за работещите при условията първа категория.

В допълнение, изцяло за своя сметка работодателят прави осигурителна вноска за фонд "ТЗПБ", която е диференцирана за различните предприятия от 0.4% до 1.1% в зависимост от икономическата дейност на дружеството.
Към Дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.
Осигурителните и пенсионни планове, прилагани от дружествата в качеството им на работодател се основават на българското законодателство и са планове с дефинирани вноски. При тези планове работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове – на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогично са задълженията по отношение на здравното осигуряване.
Дружествата осигуряват всяко наето лице, на основата на сключен договор с дружество за доброволно здравно осигуряване, за доболнични и болнични медицински услуги.
Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор следните обезщетения:

- неспазено предизвестие – за периода на неспазеното предизвестие;
- поради закриване на дружеството или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – от една брутна месечна работна заплата;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – в размер на брутното възнаграждение на работника за два месеца при условие, че има най-малко пет години трудов стаж и не е получавал обезщетение на същото основание;
- при пенсиониране – от 2 до 6 брутни месечни работни заплати според трудовия стаж в дружеството;
- за неизползван платен годишен отпуск – за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж.

След изплащането на посочените обезщетения за работодателя не произтичат други задължения към работниците и служителите.
Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.